

Komitean kokous

Aika 10.5.2021 klo 9:00–12:00

Kokous pidettiin Teams-yhteyksillä

Osallistujat

Pasi Moisio, puheenjohtaja (x)

Kirsi Varhila, sosiaali- ja terveysministeriö, 1. varapuheenjohtaja (x)

Heli Backman, sosiaali- ja terveysministeriö, 2. varapuheenjohtaja (x)

Liisa Siika-aho, sosiaali- ja terveysministeriö, 3. varapuheenjohtaja (x)

Jäsenet:

Tarja Filatov, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (-)

- varajäsen Matias Mäkynen, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä (x)

Riikka Slunga-Poutsalo, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Riikka Purra, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Juhana Vartiainen, Kokoomuksen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Elina Lepomäki, Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Katri Kulmuni, Keskustan eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Pekka Aittakumpu, Keskustan eduskuntaryhmä

Bella Forsgrén, Vihreä eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Noora Koponen, Vihreä eduskuntaryhmä

Anna Kontula, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Paavo Arhinmäki, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Anders Norrback, Ruotsalainen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Veronica Rehn-Kivi, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Sari Essayah, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä (x)

- varajäsen Antero Laukkanen, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Harry Harkimo, Liike Nyt -eduskuntaryhmä (-)

Pysyvät asiantuntijat:

Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Raimo Antila, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Essi Rentola, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Eveliina Pöyhönen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Ulla Hämäläinen, valtiovarainministeriö (x)

Kimmo Ruth, työ- ja elinkeinoministeriö (x)

Virpi Hiltunen, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)

Susanna Siitonen, oikeusministeriö (x)

Tommi Laanti, ympäristöministeriö (x)

Outi Antila, Kansaneläkelaitos (x)

Antti Koivula, Työterveyslaitos (x)

Heikki Hiilamo, Terveystieteiden tutkimuskeskus (x)

Jaakko Kiander, Eläketurvakeskus (x)

Ilkka Oksala, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (-) Vesa Rantahalvari (x)

Jorma Palola, KT Kuntatyönantajat (-) Anna Kukka (x)

Janne Makkula, Suomen Yrittäjät (x)

Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (x)

Patrizio Lainà, STTK ry (x)

Katarina Murto, Akava ry (x)

Hanna Tainio, Suomen Kuntaliitto (x)

Eija Koivuranta, SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry (x)

Eero Löytömäki, Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry (x)

Sari Kokko, Vammaisfoorumi ry (x)

Sihteerit:

Milja Tiainen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Marko Leimio, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Susanna Rahkonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Maarit Lassander, valtioneuvoston kanslia (x)

Tuomas Helminen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Laura Honkonen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Mirva Hyötylä, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Viestintä:

Tuulia Nieminen, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Asiantuntija:

Kirsi Päivänsalo, sosiaali- ja terveysministeriö (x)

Asialista

klo 8:50 Teams-yhteyksien testaus

klo 9:00 Kokous

1. Kokouksen avaus ja ohjelma

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Puheenjohtaja kertoi lyhyesti kokouksen ohjelmasta.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

Kysyttiin keskustelupöytäkirjojen pitämisestä. Puheenjohtaja totesi, että komitean kokouksissa on sovittu käytettäväksi Chatham House -sääntöä, eli keskustelua voidaan kirjata pöytäkirjaan, mutta pöytäkirjassa ei kerrota keskustelun kommenttien esittäjiä.

3. Komitean kokous- ja työsuunnitelma

Puheenjohtaja kävi läpi lyhyesti komitean kokous- ja työsuunnitelman.

4. Raportti 1: Sosiaaliturvan monimutkaisuus

Hallintojaoston varapuheenjohtaja Kirsi Päivänsalo esitteli sosiaaliturvan monimutkaisuutta koskevan ongelmaraportin luonnoksen (**liite 2**).

Kysymys siitä, voidaanko haku- ja maksuajankohtien ja käsitteiden epäjohdonmukaisuuksien yhdenmukaistamisessa edetä ilman periaatteellista keskustelua ja vaikutuksia turvan kohdentumiseen.

5. Raportti 2: Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen

Työllisyyden ja osaamisen jaoston puheenjohtaja Marjaana Maisonlahti esitteli ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittamista koskevan ongelmaraportin luonnoksen (**liite 3**).

Kysymys työelämän muutoksesta ilmiönä ja sen vaikutuksista ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen kehittämistarpeisiin. Esitettiin, että tehdään päivitetty yhteenveto työn murroksesta ja sen suhteesta sosiaaliturvaan.

6. Raportti 3: Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen

Asumisen jaoston puheenjohtaja Mikko Horko esitteli viimesijaista turvaa, perusturvaa ja asumista koskevan ongelmaraportin luonnoksen (liite 4).

7. Raportti 4: Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

Työ- ja toimintakykyjaoston puheenjohtaja Raimo Antila esitteli palvelujen ja etuuksien yhteensovittamista koskevan ongelmaraportin luonnoksen (liite 5).

8. KESKUSTELU I

Käytiin keskustelua esitysten pohjalta.

Yleisesti keskustelussa todettiin, että suuret muutokset pidemmällä aikavälillä eivät saa estää pienempien korjausten nopeampaa tekemistä, esimerkiksi sosiaaliturvan monimutkaisuuden vähentäminen teknisluonteisemmilla muutoksilla ja toimeenpanon sujuvoittaminen.

Tuotiin esiin, että etuuksiin liitettävät velvoitteet edellyttävät palveluja, sillä veloitteita toteutetaan palvelujen kautta. Sosiaaliturvauudistuksen yksi tavoite on saada aikaan siirtymä siihen, että työnteko on nykyistä kannustavampaa ja myös työllisyysaste nousee. Kyse on keinoista, joilla työikäinen ihminen pääsisi sosiaaliturvalta eteenpäin.

Tuotiin esiin, että työikäisten palvelujen ja etuuksien yhteensovittamisella on muitakin tavoitteita kuin työllisyys. Keskeistä on luottamus sekä saajien että rahoittajien näkökulmasta ja kokemus turvallisuudesta. Huomioitava myös palvelujärjestelmien uudistukset.

Tuotiin esiin, että toimeenpanossa organisaatioiden välinen tietojenvaihto Kelan ja kuntien välillä on ongelma, esimerkiksi ettei jäätäisi pitkäaikaisesti etuudelle ilman tarvittavaa sosiaalihuollon palvelua. Digitaalisten asiointikanavien ohella on huomioitava kasvokkainen asiointi.

Tuotiin esiin, että julkisen talouden kestävyys on huomioitava ja sosiaaliturvan tulee olla sosiaalisesti ja taloudellisesti/rahoituksellisesti kestävä myös tulevaisuudessa (ylisukupolvisuus). Yleisen asumistuen käsittely tarkemmin on tarpeen myös tukimenojen kasvun näkökulmasta, mukaan lukien työssäkäyvät asumistuen saajat.

Tuotiin esiin kehysriihessä päätetty negatiivisen tuloveron kokeilu tai muu työn ja sosiaaliturvan yhteensovittamista parantava ja byrokratiaa purkava kokeilu.

Todettiin, että tavoitteena on ymmärrettävä, oikeudenmukainen ja hyväksyttävä kokonaisuus. Suuret linjat ovat komiteatyön ytimessä, samoin kuin rohkeus uudistaa. Kysymys siitä, miten sovitaan yhteen komiteatyö ja hallituksen hankkeet, miten kokonaisuus pysyy koossa.

Puheenjohtaja totesi, että ongelmaraporttien työstämistä jatketaan syksyn aikana. Viestinnällisesti olisi hyvä kertoa, että kokousmateriaalit ja raporttiluonnokset ovat julkisia. Sosiaaliturvan rahoituksen ja menojen kuvausta käsitellään komitean syyskuun kokouksessa.

TAUKO

9. Raportti 5: Sosiaaliturvan valinnat ja perusperiaatteet

Tutkimus- ja arviointijaoston puheenjohtaja Essi Rentola esitteli sosiaaliturvan valintoja ja perusperiaatteita koskevan raportin luonnoksen (**liite 6**).

10. Puheenjohtajiston luonnos kannanottojen rakenteeksi: Lähetekeskustelu

Puheenjohtaja esitteli puheenjohtajiston alustavaa luonnosta sosiaaliturvan ongelmaraporttien kannanottojen rakenteeksi (**liite 7**). Komitea ja jaostot eivät ole sitoutuneet luonnokseen. Luonnosta työstetään komiteassa riittävän yhteisymmärryksen saavuttamiseksi kannanotoista. Tarkoituksena on, että kannanottojen pohjalta rakentuu komitean välimietintö.

11. KESKUSTELU II

Keskustelussa tuotiin esiin seuraavia huomioitavia kokonaisuuksia:

- Kannanottoluonnoksen ongelmassa on nyt mukana eri kokoluokan asioita, komitean tulisi keskittyä ensisijaisesti suuriin linjoihin
- Sosiaaliturvan perustana on turvan tarjoaminen
- Nykyinen sosiaaliturva toimii monelta osin hyvin
- Sosiaaliturvan rahoituksellinen kestävyys nyt ja tulevaisuudessa
- Perustuslaki ja ihmisoikeussopimukset: välttämättömyys ja riittävyys
- Työttömyysturvan, asumistuen ja toimeentulotuen muodostama kokonaisuus
- Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen: palvelutarpeisiin vastaaminen ja motivaation rakentaminen

- Perhe- ja yksilökohtaisuuden suhde, lapsen huollosta vastaavat, lapsiperheiden etuudet ja korotukset, lapsen oikeudet ja lapsistrategia
- Sukupuolivaikutukset
- Nuorten ja opiskelijoiden asema: opintotuki, työmarkkinatuki, toimeentulotuki, oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutukset
- Työn murros: mitä ovat ne työelämän muutokset, jotka aiheuttavat muutospaineita sosiaaliturvaan, onko ryhmiä palkansaajien ja yrittäjien välillä, osaamisen uudistaminen
- Kansainvälinen liikkuvuus, asumisperusteinen sosiaaliturva ja työsidonnainen sosiaaliturva: mitä muutospaineita näihin liittyy, mitä uudelleen määrittelyn tarpeita on
- Analytiikka ja teknologian keinot, kohdennetun neuvonnan mahdollisuudet.

12. Työkokouksen 24.5. aiheet ja muut asiat

Puheenjohtaja esitteli komitean 24.5. työkokouksen tavoitteen ja aiheet.

Riittävä ja välttämätön toimeentuloturva -seminaari pidetään 16.6.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia keskustelusta ja päätti kokouksen.

Liitteet

Liite 1 Pöytäkirjan luonnos

Liite 2 Raporttiluonnos: Sosiaaliturvan monimutkaisuus

Liite 3 Raporttiluonnos: Ansiotyön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen

Liite 4 Raporttiluonnos: Viimesijainen turva, perusturva ja asuminen

Liite 5 Raporttiluonnos: Palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

Liite 6 Raporttiluonnos: Sosiaaliturvan valinnat ja peruseriaatteen

Liite 7 Puheenjohtajiston luonnos kannanottojen rakenteeksi

Liite 8 Diaesitys